

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem Divi Thomae. Tomi Qvinqve

Qui Est Primvs De Sacramentis: In Qvo Ea Continentvr, Qvæ Post
Præfationem Indicantvr

Suárez, Francisco

[Köln], 1619

1 An requiratur consensus baptizandi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93807](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93807)

IN titulo huius articuli multa comprehenduntur. Primum est, an aliqua dilatio baptismi sit necessaria ad valorem eius, & hanc quaestionem attigit D. Thom. in priori parte articuli, dicens, dilacionem vsque ad usum rationis non esse necessariam, vt hoc sacramentum dari possit, & valide, & licite, ac conuenienter: & eandem quaestionem inferius tractat art. 10. Et huc etiam poterat spectare quaestio, quam infra tractat in articulo vndecimo: Vtrum necesse sit differre baptismum vsque ad perfectam nativitate[m] ex vtero, de qua ibi dicemus. Secundo quaeri potest in titulo proposito, an is, qui ad aetatem adultam sine baptismo peruenit, teneatur quam primum potest, illum accipere, & an differri possit, & quanto tempore, & quid in hoc sit absolute necessarium, quid vero magis expediens, & haec omnia tractanda inferius sunt in morali disputatione.

ARTICVLVS VI.

Vtrum peccatores sint baptizandi.

Ad quartum sic proceditur. Videtur, quod peccatores sint baptizandi. Dicitur enim Zach. 13. In die illa erunt fons patens domui Dauid, & habitantibus Hierusalem, in ablutionem peccatorum & menstruae. Quod quidem intelligitur de fonte baptismali. Ergo videtur, quod sacramentum baptismi sit etiam peccatoribus exhibendum.

2. Praterea, Dominus dicit Matth. 9. Non est opus valentibus medicus, sed male habentibus. Male autem habentes, sunt peccatores. Cum igitur spiritualis medici scilicet Christi, medicina sit baptismus, videtur quod peccatoribus sit sacramentum baptismi exhibendum.

3. Praterea, Nullum subsidium debet peccatoribus subtrahi. Sed peccatores baptizati, ex ipso charactere baptismi spiritualiter adiuuantur, cum sit quadam dispositio ad gratiam. Ergo videtur, quod sacramentum baptismi sit peccatoribus exhibendum.

Sed contra est, quod August. dicit. Qui creauit te sine te, non iustificabit te sine te. Sed peccator, cum habeat voluntatem non dispositam, non cooperatur Deo, imo magis contrarium operatur. Ergo frustra adhiberetur sibi baptismus ad iustificationem non disposito.

Respondendo dicendum, quod aliquis potest dici peccator dupliciter. Vno modo propter maculam & reatum praeteritum: Et sic peccatoribus est sacramentum baptismi conferendum: quia est ad hoc specialiter institutum, vt per ipsum peccatorum sordes mundentur, secundum illud Ephes. 5. Mundans eam, scilicet Ecclesiam, lauacro aquae in verbo vitae. Alio modo potest dici aliquis peccator ex voluntate peccandi & proposito persistendi in peccato. Et sic peccatoribus non est sacramentum baptismi conferendum primo quidem, qui a per baptismum homines Christo incorporantur: secundum illud Galat. 3. Qui cum in Christo baptizati estis, Christum induistis. Quamuis autem aliquis habeat voluntatem peccandi non potest esse Christo coniunctus, secundum illud 2. Corin. 6. Quae participatio iustitiae cum iniquitate: Vnde & August. dicit in libr. de Penitentia, quod nullus sine voluntate arbitri constituitur, potest nominari vitam inchoare, nisi cum veteris vitae peniteat. Se unio, quia in operibus Christi & Ecclesiae nihil debet fieri frustra.

Quod non pertingit ad finem ad quem est ordinatum. Nullus autem habens voluntatem peccandi, si- militer potest a peccato mundari, ad quod ordinatur baptismus, quia hoc esset ponere contra tictoria esse simul. Tertio, quia in sacramentalibus signis non debet esse aliqua falsitas. Est autem signum saluum, cuius significata non respondet. Ex hoc autem, quod aliquis lauandum se praebet per baptismum, significatur, quod se disponat ad interioran ablutionem. Quod

non contingit de eo, qui habet propositum persistendi in peccato. Vnde manifestum est, quod talibus sacramentum baptismi non est conferendum.

Ad primum ergo dicendum, quod illud verbum est intelligendum de peccatoribus, qui habent voluntatem recedendi a peccato.

Ad secundum dicendum, quod spiritualis medicus, scilicet Christus, operatur dupliciter. Vno modo interius per seipsum, & sic preparat voluntatem hominis, vt bonum velit, & malum odiat. Alio modo operatur per ministros, exterius adhibendo sacramenta: & sic operatur persiciendo exterius id, quod est interius inchoatum. Et ideo sacramentum baptismi non est exhibendum, nisi in quo interioris conversionis aliquid signum apparet: sicut nec medicina corporalis adhibetur infirmo, nisi in eo aliquis motus vitalis natura appareat.

Ad tertium dicendum, quod baptismus est fidei sacramentum. Fides autem in formis non sufficit ad salutem, nec ipsa est fundamentum, sed sola fides formata, quae per dilectionem operatur, vt Aug. dicit in lib. de fide & operibus. Vnde nec sacramentum baptismi salutem conferre potest cum voluntate peccandi, quae fidei formam excludit. Non est autem per impressionem characteris baptismalis aliquis dispositus ad gratiam, quamuis in eo appareat voluntas peccandi, quia Deus neminem ad virtutem compellit, sicut Damasc. dicit.

DISPUTATIO XXIV.

De baptismo adultorum.

nter eos, quibus baptismus conferri potest, quidam sunt adulti, qui ratione vti possunt, alij infantes: suppono enim ex dictis supra de sacramentis in genere, solos viatores homines esse capaces baptismi: quoniam ergo de infantibus diuincior est & prolixior disputatio, ideo hic breuiter dicemus de adultis. De quibus suppono, omnes qui baptizati non sunt absolute loquendo, esse capaces baptismi, quantum est ex parte ipsarum personarum: nam de omnibus generatim dixit Christus, Praedicate Euangelium omni creaturae, qui crediderit & baptizatus fuerit, saluus erit, Marci vlt. sicut enim omnes homines sunt capaces Euangelicae praedicationis, ac fidei, ita etiam baptismi: & ideo Matth. vlt. generatim etiam dictum est: Euntes, docete omnes gentes, baptizantes eos: sicut enim omnes ex Adamo generati sunt, ita & in Christo regenerari possunt: quae regeneratio in lege noua, non nisi per baptismum fit: iuxta illud Ioan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu S. non potest introire in regnum Dei. Superest ergo, vt videamus, quid praeter hanc capacitatem (quam personalem seu remotionem appellare possumus) requiratur ex parte baptizati, vt baptismus adulto collatus, verum sit sacramentum: & obiter etiam attingemus: quid etiam necessarium sit, vt digne suscipiatur & conferatur.

SECTIO I.

Vtrum necessarius sit voluntarius consensus hominis adulti, vt baptizetur.

Posset in primis hoc loco tractari antiquus error eorum, qui dixerunt, non solum non requiri proprium consensum: verum etiam, neque corporalem vitam aut vnionem animae cum corpore mortali, vt possit homo rite ac valide baptizari, ita refert Theophyl. 1. ad Cor. 15. circa illa verba. Quid facient, qui baptizantur pro mortuis? dicens, Apostolum ibi alludere ad quorundam errorem, qui asserbant, posse hominem post mortem baptizari, aliquo ex viuis pro illo respondente & consentiente. Quem errorem referunt etiam ibi Chrysostr. & Ambrosius, & Tertullianus lib. 5. de Resurrectione carnis, cap. 8. & lib. 5. contra Marcion. capitul. 10. & Epiphanius

Chryf. Ambros. Tertull. Epiph.

Marginal notes on the left side of the page, including references to 'Alia quaedam', 'August. ad Rom. ep. 33', 'dicit in baptismo aliquid', 'quae membra', 'Christi', 'pluriter', 'Vno modo propter maculam & reatum praeteritum', 'Et sic peccatoribus est sacramentum baptismi conferendum', 'quia est ad hoc specialiter institutum, vt per ipsum peccatorum sordes mundentur, secundum illud Ephes. 5. Mundans eam, scilicet Ecclesiam, lauacro aquae in verbo vitae. Alio modo potest dici aliquis peccator ex voluntate peccandi & proposito persistendi in peccato. Et sic peccatoribus non est sacramentum baptismi conferendum primo quidem, qui a per baptismum homines Christo incorporantur: secundum illud Galat. 3. Qui cum in Christo baptizati estis, Christum induistis. Quamuis autem aliquis habeat voluntatem peccandi non potest esse Christo coniunctus, secundum illud 2. Corin. 6. Quae participatio iustitiae cum iniquitate: Vnde & August. dicit in libr. de Penitentia, quod nullus sine voluntate arbitri constituitur, potest nominari vitam inchoare, nisi cum veteris vitae peniteat. Se unio, quia in operibus Christi & Ecclesiae nihil debet fieri frustra. Quod non pertingit ad finem ad quem est ordinatum. Nullus autem habens voluntatem peccandi, si- militer potest a peccato mundari, ad quod ordinatur baptismus, quia hoc esset ponere contra tictoria esse simul. Tertio, quia in sacramentalibus signis non debet esse aliqua falsitas. Est autem signum saluum, cuius significata non respondet. Ex hoc autem, quod aliquis lauandum se praebet per baptismum, significatur, quod se disponat ad interioran ablutionem. Quod

Marginal notes on the right side of the page, including 'Mar. vlt.', 'Matth. vlt.', 'Ioan. 3.', 'Error.', 'Theoph.', 'Chryf. Ambros. Tertull. Epiph.'

hæref. 28. Quamuis hi authores videantur hunc errorem explicare, scilicet, posse hominem vivum in se baptismum suscipere, loco hominis mortui, & eo animo, & intentione, vt alteri proficit: & hoc satis esse, vt alter vere maneat baptizatus. Sed, quoad locum Pauli pertinet, probabilis existimo, eum ibi nullam facere mentionem huius erroris, vt latius tractavi supra tom. 2. huius 3. partis disput. 50. sect. 1. vbi de vero sensu huius loci late differui. Quod vero ad ipsum errorem attinet, vterque illius sensus aperte est hæreticus: quia constat solos homines viatores esse capaces sacramentorum, vt supra de sacramentis in genere dictum est: & de baptismo in specie probari potest ex citatis locis in cap. huius disputationis nam Christus de solis hominibus viuis, & in hac vita de gentibus dixit, Qui crediderit & baptizatus fuerit saluus erit: &, Docete omnes gentes, baptizantes eos. Et similiter vnicuique dixit, esse necessarium, vt ipse met renascatur & baptizetur: non vero, quod vnus pro alio baptizari possit. Denique certum principium fidei est, solum præsentis vitæ tempus esse omnibus hominibus destinatum, vt in eo possint gratiam, & peccati remissionem consequi.

Reiicitur di-
ctus error.

Alia Catho-
licorum sen-
tentia.

Secundo tractari posset quorundam Catholicorum sententia, qui dixerunt, ad valorem Baptismi adulatorum, non requiri consensum, seu intentionem eorum. Qui etiam bipartiti sunt: nam quidam dixerunt satis esse, vt non dissentiant, quamuis non consentiant, sed neutro modo se habeant. Alij vero addiderunt, etiam si dissentiant, & voluntate sua repugnent, dummodo exterius eis applicetur materia & forma baptismi, verum fieri sacramentum. Sed, quia contra hanc sententiam late disputauimus supra agentes de sacramentis in genere, & in baptismo nihil speciale occurrit, quod ibi tractatum non sit, eadem repetere non erit necessarium.

Reiicitur.

Alia senten-
tia priori ex
diametro op-
posita.

Tertia sententia in alio extremo esse potest: ad valorem baptismi, non solum requiri consensum hominis baptizati, sed etiam oportere illum esse omnino spontaneum, nulla vi aut necessitate extortum, atque ita nec simpliciter nec secundum quid inuoluntarium. Ita videntur sensisse quidam, quos Cypr. epist. 66. post medium, alias libr. 4. epist. 12. refert, dixisse, eos, qui toto tempore vitæ baptizari nolunt, si in mortis articulo ipsis etiam petentibus baptizentur, baptismum esse inualidum, quia iam non tam voluntate, quam necessitate baptizari videntur. Hi autem hæretici multo maiori ratione asseruissent, si quis baptizetur ob timorem violentiæ mortis, vel exilij, aut alterius similis pœnæ, non manere baptizatum, etiam si interius baptizari velit: quia ille baptismus non est plene voluntarius.

Cyprian.

Reiicitur.

Conclusi.

Dicendum vero est primo, in adultis, vt baptismus sit validus, necessarium esse voluntarium consensum & intentionem suscipiendi baptismum. Hæc conclusio est communis Theologorum, quos supra retuli disput. 14. sect. 2. & sumitur ex Augustino lib. 4. de baptis. capit. 24. & Innocent. 3. in capitul. Maiores, de baptismo, & in citato loco generaliter de sacramentis probata est. Neque oportet distinguere de huiusmodi homine adulto, si solum habet originale peccatum, vel iam mortaliter peccauit, nihil enim hoc ad præsens refert. Nam quomodocunque se habeat, necessaria in illo est hæc intentio: quia hæc non requiritur propter impedimentum huius vel illius peccati: sed quia iam homo est dominus suorum actuum: & ideo sine proprio consensu, nec spiritaliter regenerari potest, nec membrum Christi aut Ecclesiæ fieri.

Conclusi.

Secundo addendum est, non oportere, vt hæc voluntas seu consensus sit actualis: sed satis esse, quod aliquando præcesserit, & moraliter duret, nec retractata sit. Res est communis, & certa: & prædicto etiam loco de sacramentis in genere inuoluata, &

sumitur ex Concil. Carthagin. 3. Can. 34. & Arauscan. 1. Can. 12. & ex dicto cap. Maiores, & Augustin. lib. 1. de Adulter. coniug. cap. 26. Ratio vero est: quia huiusmodi voluntas sufficit, vt talis baptismus censetur voluntarius. Vt vero hoc magis explicetur, aduertendum est, duobus modis posse contingere hominem baptizari cum hac sola morali seu virtuali voluntate ex præcedenti actuali voluntate relicta. Primo, vt cum baptizatur, ratione vti possit, & sciens & videns baptizetur, & non resistat, quamuis actu non consentiat: & tunc Baptismus sine dubio est validus, & quoad forum Ecclesiæ semper talis iudicatur: quia illa permissio & non repugnantia exterior, est sufficiens indicium interioris consensus: imo videtur esse quædam virtualis voluntas: tamen re ipsa & coram Deo necesse est, vt positius consensus saltem aliquando præcesserit, & retractatus non sit: quoniam sola illa non resistentia & carentia contrariæ voluntatis non satis est, vt actu sit voluntarius, sed solum vt sit permissus: vel neuter, seu nec voluntarius, nec inuoluntarius, quod non satis est ad valorem baptismi, vt dictum est. Secundo modo contingere potest, vt is, qui baptizatur, quamuis adultus sit, & aliquando ratione vsus fuerit, tamen, dum baptizatur, illa non vtatur, vel ex impotentia habituali, vt qui est amens, vel phreneticus: vel actuali, vt si sit dormiens vel omnino distractus & non considerans, quid circa ipsum fiat. Et in his omnibus casibus, re ipsa necessaria est, & sufficit positua voluntas præterita non retractata, vt constat ex his, quæ Diu. Thomas tradit infra artic. 12. & ex Augustino citatis locis, & 4. confess. capitul. 4. vbi de quodam amico suo refert, salutem factum esse per Baptismum, quem in phrenesi, absque vlllo sensu recepit. Et ratio cur hæc voluntas requiratur, sæpe repetita est, scilicet, vt susceptio baptismi sit aliquo modo humana, & voluntaria. Ratio vero, ob quam sufficit, est, quia in huiusmodi euentibus moraliter manet homo in ea dispositione voluntatis, in qua reperitur: propter quam causam non solum ad valorem sacramenti, sed etiam ad effectum potest sufficere talis voluntas, si cum sufficienti attritione coniuncta fuerit, vt dicemus latius inferius, agentes de Penitentia. Quod vero spectat ad Ecclesiæ forum, necessarium est in his euentibus, vt de priori voluntate data sint sufficientia indicia: de quibus constat saltem aliquo fidelis testimonio: nam oportet vt illa voluntas aliquomodo Ecclesiæ constet. Imo addendum est, quamuis hoc sufficiat, vt valide sacramentum ministraretur: tamen, vt digne & sine peccato fiat, oportere, vt aliqua necessitas cogat ad baptizandum hominem in eo statu: vt, verbi gratia, si homo sit in probabili periculo mortis, vel impedimentum vsus rationis censetur perpetuum: nam extra hos casus expectanda est ea dispositio, seu aptitudo hominis adulti, in qua possit sciens & videns sacramentum accipere: tum propter maiorem certitudinem, tum propter maiorem fructum & reuerentiam sacramenti. Quando vero necessitate cogente opportunius tempus expectari non potest, si sufficientia indicia præterita voluntatis data sint, poterit valide & digne baptismus conferri. Et quamuis ad hoc posterius, id est, ad dignam administrationem præter indicia consensus, necessaria etiam sint aliqua penitentis signa: tamen si constet aliquem ostendisse voluntatem suscipiendi baptismum, & non constet in virtuali complacencia peccati mortalis incidisse in phrenesin, vel amentiam, præsumenda est huiusmodi dispositio, & ipsum desiderium baptismi, Ecclesiæ manifestatum reputabitur sufficiens etiam signum attritionis, seu bonæ dispositionis, vt digne possit dari sacramentum in articulo necessitatis.

Dico tertio, vt sacramentum hoc validum sit, sufficit consensus voluntarius simpliciter, quantumuis sit inuoluntarius secundum quid, id est, vi aut metu

Conc. Carth.

Conc. Araus-

Conc. Carth.

Conc. Carth.

metu extortus. Conclusio est certa & de fide, & quidem, si metus sit ab intrinseco, seu absque vlla iniuria, vel actione humana incusis, res est manifesta, vt Cyprianus docet, contra vltimum errorem paulo antea citatum: quia etiam penitentia in articulo mortis ex metu concepta, potest esse vera penitentia, & sufficiens ad salutem, alias omnes, qui penitentiam differunt vsque ad finem vitæ, essent extra statum salutis, quod est hereticum, vt latius dicemus in materia de Penitentia. Et confirmatur nam votum factum ex huiusmodi metu ab intrinseco proueniente, est validum, quia est voluntarium simpliciter, licet sit inuoluntarium secundum quid: ergo similiter baptismus. At vero si metus sit extrinseca vi, & præsertim si sit per iniuriam illatus, non videtur res adeo clara: quia interdum contingit, vt huiusmodi inuoluntarium irriter contractum, vel effectum huiusmodi voluntatis, vt constat in Matrimonio, & in voto. Nihilominus tamen etiam, quoad hanc partem est conclusio definita ab Innoc. 3. in capitulo, Maiores, de Baptismo, & prius tradita fuerat in Concilio Tolentano. 4. capitulo, 56. prout habetur in capite de Iudæis, 45. distinctione. Et ratio est, quia ille consensus est simpliciter & absolute consensus voluntarius: ergo sufficit ad valorem baptismi: & ideo talis baptizatus censetur in prædictis Decretis imprimere characterem indelebilem, ratione cuius: qui sic baptizatus est, subditus manet iurisdictioni Ecclesiæ, & cogi potest ad seruandam fidem.

Declaratur hæc ratio. Nam si consensus sic voluntarius non sufficeret, vel hoc esset ex natura rei, vel ex institutione: non primum: tum quia ex natura rei efficacior est absoluta voluntas, quam displicentia secundum quid: tum etiam, quia in aliis rebus ad Deum spectantibus, huiusmodi voluntas ex natura rei sufficit, imo in quibuscunq; contractibus ex natura rei sufficere potest nisi fortasse interdum ratione iniuriæ illatæ, quando ius acquirendum est ab eo, qui intulit iniuriam, vt latius dicitur infra in materia de Matrimonio, & tradi etiam solet in materia de voto, & in 1. 2. quæst. 6. quæ ratio in proposito locum non habet, quia Deus & Christus, nullam in hoc negotio inferunt iniuriam. Secundum etiam, de Christi voluntate, dici non potest, cum contrarium constet ex definitione & doctrina Ecclesiæ. Et quamuis non negemus potuisse Christum aliter hoc institueret, tamen hoc certe multo fuit congruentius. Ne nomen Domini blasphemetur, & fides semel suscepta, vilis & contemptibilis habeatur, vt dicitur in prædictis Decretis. Et ideo, vt recte notauit Soto hic, d. r. art. 7. qui non vult Christianus hereticus debet quamcunq; iniuriam sustinere, quam sicte baptismi consentire: quia in hoc magnam illi irrogat iniuriam. Quod si propter vitandum proprium incommodum, vere vult baptizari sine iniuria baptismi, necesse est, vt habeat voluntatem nunquam discedendi à fide, quam in baptismi professus est. Hæc ergo voluntas sufficit, vt baptismus teneat. Neque est simile de Matrimonio: quia valor eius, in ratione sacramenti fundatur in contractu humano, qui ibi intercedit. Quamuis, tam de illo, quam de voto, adhuc lis sub iudice sit, an ex natura rei, vel solum ex Ecclesiæ statuto introductum sit, vt irrita sint, si ex grati metu fiant, de quo non est hic disputandi locus.

Vltimo dicendum est, proprium consensum eius qui baptizatur, sufficere ad Baptismum absque dependentia ab alio humano consensu. Itaque etiam si sit filius familias, consensus eius sufficit, quamuis sit contra voluntatem parentis: vel si sit feruus, licet consentiat contra voluntatem domini: vel si sit quicumque alius, qui à quolibet superiori, vel Ecclesiastico pastore prohibitus sit baptizari. Conclusio est æque certa, ac præcedentes, quia valor sacramenti per se non pendet ex voluntate intrinseca, si ex parte suscipientis, & ministris, adhibeantur omnia necessaria,

quæ debita materia & forma: quod patet in omnibus aliis sacramentis: & maxime in his, quæ in quadam consecratione consistunt. Deinde est optima ratio seu congruentia: quia postquam aliquis est capax propriæ voluntatis, in his, quæ ad salutem pertinent, est sui iuris, & maxime vt subdici possit Deo, eiusq; fidem ac religionem suscipere, & ideo in hoc non pendet vel à parente vel à domino: Ecclesiæ vero, quamuis interdum possit prohibere vsu sacramenti, propter eius reuerentiam vel aliam iustam causam: non potest tamen sua sola prohibitione efficere inualidum sacramentum, si ea non obitante, omnia necessaria adhibeantur, vt constat ex dictis de sacramentis in genere, in quo nulla hic noua difficultas occurrit.

SECTIO II.

Verum fides, vel aliqua alia dispositio suscipientis, necessaria sit ex parte eius ad valorem baptismi.

Hanc sectionem præmitto ante omnes sequentes articulos D. Thomæ, quoniam ex illius resolutione erunt perspicui. Et quamuis quæstio tantum sit proposita de valore, tamen quia res est facilis, simul expediemus ea, quæ ad dignam administrationem pertinent.

Primo ergo sit certum, ad valorem sacramenti, nec fidem, nec bonam aliquam dispositionem in suscipiente requiri. Est certa conclusio & communis omnium, vt in genere tractauimus dicta disput. 14. sect. 2. Et colligitur ex d. capit. Maiores, de Baptismo, & cap. de Iudæis, 45. distinct. nam ille, qui per vim & coactum baptizatur, si baptismi consensit, cogendus dicitur ad seruandam fidem absolute, & sine vlla limitatione: ergo, etiam si cum incredulitate & infidelitate ad baptismum quis accedat, si tamen baptizari vult, characterem recipit, & verum sacramentum. Et hoc etiam confirmat praxis Ecclesiæ. Nam quemlibet ad ultimum voluntarie baptizatum cogit ad seruandam fidem, etiam si constet fuisse infidelem, vel hæreticum cum baptizatus est: nec permittit illum iterum baptizari. Quod si fidei dispositio necessaria non est, multo minus quælibet alia: quoniam cæterarum omnium primum fundamentum est fides. Quamuis hinc possit etiam argumentum à contrario sumi: nam aliæ bonæ dispositiones non requiruntur ad valorem Baptismi: ergo nec dispositio fidei, ergo nulla. Probatur prima consequentia: quia sicut aliæ dispositiones per se non ordinantur ad effectum sacramenti, sed ad effectum eius, ita neque fides. Dices, in hoc videtur posse haberi vera voluntas baptismi: tum quia, nisi quis credat, in baptismi esse aliquid commodi vel honestatis, non videtur posse illum appetere: & similiter, nisi credat esse sacramentum, non potest illum velle sub ratione sacramenti: tum etiam, quia illa voluntas est supernaturalis, ergo supponit fidem, in qua fundetur. Respondetur, si voluntas baptismi honesta sit, & ex desiderio propriæ salutis spiritualis & diuini cultus nascatur, moraliter necessarium esse, vt procedat ex fide, seu credulitate baptismi: non est autem necesse, quod voluntas Baptismi sit in se supernaturalis: potest enim ex aliquo motiuo humano, vel naturali procedere, & ideo non est necesse, vt fundetur in fide supernaturali: sed in quadam humana credulitate, quam potest habere hæreticus. Interdum vero potest esse voluntas, quæ ad valorem baptismi sufficiat, absque vlla credulitate baptismi, solum sub quadam ratione confusa facienti vel suscipienti id, quod Christiani faciunt vel suscipiunt, quidquid illud sit: quam voluntatem potest quis habere, etiam si priuata opinione credat, totum id nullius valoris vel momenti esse: ergo ex hoc capite simpliciter loquendo non est magis